

befinde sig ret vel. Skibet befandt sig over en stor Fiskebanke med mange fiskende Fartøjer. — En Mængde Svartbag og Havmaager, enkelte Stormmaager (*Larus canus*). Enkeltvis eller parvis flere Lomvier (*Uria troile*) og Tejster (*Uria grylle*), enkelte Lunder; en Del Lommer (*Colymbus sp.*). Kl. 7^{1/2} en Strandskade (*Haematopus ostralegus*), som i nogen Tid kredsede omkring Skibet. Ca. Kl. 10 saas to Ryler (*Tringa sp.*), som i den følgende Tid af og til kredsede om Skibet i temmelig stor Afstand. — I Tiden Kl. 6—9 Fm. saas følgende Smaafugle: en Bogfinke, en Gultoppet Fuglekonge, en Gærdesmutte (*Troglodytes parvulus*), en Lærke (*Alauda sp.*) og en Sangdrossel (*Turdus musicus*). — Kl. 9^{1/2}—11^{1/2} saas endvidere en Rødkjælk (*Erithacus rubecula*), endnu en Fuglekonge og, Kl. 11, en Stær. — Strandskaden kredsede tæt om Skibet, aabenbart træt; tilsidst forsøgte den at sætte sig paa Skibet, men fløj gentagne Gange mod Skibetsiden og faldt tilsidst i Vandet. — De nævnte Smaafugle kom i den angivne Orden og opholdt sig paa Skibet, af og til flyvende omkring. Kl. 1 og følgende Timer saas kun Bogfinken og Stæren; de andre var forsvundne. Kl. 3^{1/2} kom 3 Raager (*Corvus frugilegus*), af hvilke den ene satte sig i Toppen af Fokkemasten, de forsvandt snart. Kl. 4^{1/2} kom endnu 4 Stære. Ved 6—7 Tiden var der kun Bogfinken og de 5 Stære, af hvilke de 2 syntes meget trætte og mest opholdt sig paa Dækket; disse og Bogfinken fangedes og medbragtes til Esbjerg.

17 Marts. Kl. 7 Morgen. De 3 Stære sad endnu i Rigningen; de forlod os, da vi kort efter løb ind i Graadyb.

ORNITHOLOGISK JULEBREV.

AF

A. HAGERUP.

Julen 1912 tilbragte jeg i Viborg og foretog daglig Vandringer i Sindssygehospitalets Have, der strækker sig langs hele Viborg Søndersøs Vestside. I Haven var der en Mængde Krager (*Corvus cornix*), en Del Solsorter (*Turdus merula*) (3 ♂, 1 ♀), Bogfinker (*Fringilla coelebs*), Musvitter (*Parus major*) og en Blaa-mejse (*Parus coeruleus*), medens en Flok Alliker (*Corvus mone-*

dula) (jeg talte en Dag 28) holdt til paa Bygningerne, hvor nogle Par i en Aarrække har ynglet (for 20 Aar siden ynglede ingen Alliker i Viborg). Stære saa jeg ikke; der plejer at overvintre nogle her.

Paa og over Søen færdedes en Mængde Hættemaager (*Larus ridibundus*). Undertiden saas flest yngre Fugle, men oftest flest gamle. De fodredes jævnlig fra en af Patientboligerne og stod ofte paa en Stenballustrade ved denne eller laa flokkevis paa Søen tæt derved, medens andre foretog Strejftog ind over Landet. Ialt havde vel 400 Standkvarter paa Søen. Nogle faa — maaske 30—50 — Stormmaager (*Larus canus*) færdedes længere ude paa Søen. Jævnlig saas een (en Dag saas 2 sammen) prægtig gammel Svartbagmaage (*L. marinus*). Den laa mest paa Vandet i Nærheden af eller flyvende over Skalleslugerne og levede vist mest af at snylte paa disse.

Midt ude paa Søen laa i en eller flere spredte Flokke Graaænder (*Anas boscas*), Hanner og Hunner mellem hverandre; en Del ogsaa parvis. De syntes at tilbringe hele Dagen uvirksomme, hvilende paa Vandet eller foretagende smaa Flyveture; ofte høres Hunnernes Rabben. Formodentlig søger de om Natten ind under Land, eller de flyver hen til Moser for at søge Næring. Deres Antal, naar de var flest, var 2—300.

Noget talrigere end disse var Skalleslugerne¹. For at blive sikker paa Kendetegnene fik jeg Overlærer H. Chr. C. Mortensen til at vise mig sine Skind af de danske Arter. Alle de Skalleslugere, som jeg saa i tilstrækkelig stor Nærhed (og det var mange) tilhørte Arten *Mergus merganser*. Der var omtrent lige mange af hvert Køn; de 2 Køn holdt sig nogenlunde adskilte; de saas aldrig parvis som Ænderne. De svømmede mest i store Flokke, tættere sammen end Ænderne og var bestandig i Bevægelse, rask svømmende, dykkende eller flyvende i Smaaflokke, hvorved den smukke brandgule Farve paa Hannernes Underside saas tydeligt.

Medens jeg en Dag i 150—200 Meters Afstand i Kikkert jagttog en lille Flok Hunner, der havde søgt Læ for den stærke Blæst tæt under Rørbæltet, blev der pludselig stærk Bevægelse i Flokken; en af dem kom op med en stor Skalle, som den havde Vanskelighed ved at sluge, og nu saas de alle i en lang ubrudt Linie med den heldige i Spidsen. Næppe havde denne

¹ Antallet, naar de var flest, var mindst 300.

Linie dannet sig, før en Han kom ilsomt flyvende for at deltage i Jagten. I det samme overskyggedes Flokken af Svartbagens mægtige Vinger, og i et Nu var Scenen forvandlet: Svartbagen laa og baskede med noget, der var under Vandet — medens Skalleslugerne laa i et Par Meters Afstand. Den gjorde nogle gylpende Bevægelser, hvoraf jeg sluttede, at den havde opnaaet sin Hensigt, at berøve Skalleslugeren den af denne fangede Fisk. Det hele gik saa hurtigt for sig, og Kikkertens Synsfelt var saa begrænset, at jeg ikke helt kunde følge Begivenhedernes Gang. Før jeg satte Kikkerten til Øjet, laa Svartbagen adskillige 100 Meter borte fra »Slagmarken«, saa den maa øjeblikkelig og hurtigt være ilet til. (I Grønland har jeg set den lige saa store Maage, Graamaagen (*Larus glaucus*) drive samme Trafik over for Ederfuglene, naar de kom op med Muslinger i Næbet). Jeg saa senere flere lignende Scener. En Gang var det en Skalleslugerhan, der havde fanget en stor Fisk. Den forfulgtes saa haardt af andre Skalleslugere, at den trængtes omtrent helt op af Vandet saa at Klumpen saa ud som et stort Dyr med brandgult Bryst (dannet af Hannens Bug). Over Klumpen svævede et Par Stormmaager. — Naar man ser saadanne sammenhobede Fugle, forstaar man, hvorledes »paalidelige« Beretninger om Søslanger og andre Fabeldyr kan opstaa.

Af de mange Lappedykkere (*Podiceps cristatus*), der yngler i Søen, var enkelte blevne tilbage; jeg talte en Dag 5.

I et lille Rørparti saa jeg 3 Rørhøns (*Gallinula chloropus*).

I Viborg Søer yngler flere Par tamme Knopsvaner (*Cygnus olor*). Der er for Tiden 21 udfarvede Individuer og 3 Unger fra iaar, idet flere Par blev forstyrrede ved Reden, saa at kun ét Par havde Held til at faa Unger. Svanerne fodres ved Sindsygehospitalet; de bliver ikke stækkede, og det er mig altid en Fornøjelse at se de prægtige Fugle foretage Flyveture over Søen. Da en Dag hele Flokken laa tæt ved Land, hævede en af de yderst liggende Svaner sig og fløj et kort Stykke langs Kysten. Da den kastede sig paa Vandet omtrent 60 Meter fra det Sted, hvor jeg stod, saa jeg til min store Forbauselse, at det var en udfarvet Sangsvane (*Cygnus musicus*). Den laa en lille Tid roligt, svømmede derefter udad og laa nogen Tid og pudsede sig paa sædvanlig Svanemaner. Samme Dag saa jeg den flere Gange, og den næste Dag saa jeg sammen med Overlærer Mor-

tensen atter en Sangsvane — rimeligvis den samme — flyvende over Søen. De følgende Dage spejdede jeg forgæves efter den.

Mortensen fortalte mig om en Sangsvaneunge, som han havde set for et Par Aar siden. Efter min Anmodning gav han mig skriftlig følgende Beretning:

»Jeg kan desværre ikke finde, at jeg har optegnet noget om den Sangsvane. Det eneste, der staar fast, er, at jeg fra Nybro mellem Viborg Nørre- og Søndersø havde set et Kuld graa Knopsvaneunger, hvorimellem der var en graa Sangsvaneunge, sammen med gamle Knopsvaner, i en Afstand af 10—15 Meter, baade med og uden Kikkert, flere Gange.

Jeg tænker, det har været 1909 eller 1910; det forekommer mig, at Sangsvaneungen holdt sig længst borte i Flokken fra mig, at den var mere graa end de andre, der var ret brunlige, og at Kuldet endnu ikke var flyvedygtigt — men det kan jeg desværre ikke sige bestemt.«

Vi udspurgte sammen den Patient, Olsen, der fodrer Svanerne (og Maagerne) og som interesserer sig meget for dem. Han er ganske vist sindssyg, men da Hospitalets Overlæge, Dr. Geill, mener, at han meget godt kan give en rigtig Beretning om Svanerne, gengiver jeg den, dog uden at tillægge den videre Betydning. Den gaar i Korthed ud paa følgende: i Vinteren 1910—11 og 1911—12 var der en hvid Sangsvane mellem de andre Svaner. I den første Vinter havde den en daarlig Fod; den var en Dag paa Land og blev fodret; den aad med Graadighed. Forrige Vinter var den syg, stod mest paa Iskanten, var hadet af de andre Svaner og lod sig ikke fodre som disse. Olsen havde hørt, at den var bleven skudt, men vidste intet nærmere derom.

Mortensen beklagede, at han i sin Tid kun gjorde svage og resultatløse Forsøg paa at udrede Sangsvaneungens Historie. — Den synes jo at være udruget sammen med et Kuld Knopsvaneunger og at være ført af Plejemoderen sammen med dennes egne Unger. Om dens første Vinter — medens den endnu var graa — vides intet; maaske har den ukendt opholdt sig i Viborg Søer. De følgende Somre har den maaske tilbragt i det høje Nord og Vintrene paa Viborg Søer; det kan have været den, som Olsen, Mortensen og jeg har set. Om en Krydsning mellem de 2 Svanearter kan der næppe være Tale. At et Sangsvaneæg, f. Eks. fra en zoologisk Have, ved Menneske-

haand skulde være bleven lagt i en Svanerede i Viborg Sø er overmaade usandsynligt. Rimeligere — om end meget besynderligt — synes det mig at være, at en forsinket Sangsvane (der maaske ved et Saar midlertidigt har mistet Flyveevnen), har lagt et Æg i en Knopsvanes Rede.

HEJREKOLONIEN I JONSTRUP VANG, DENS FREDNING OG — ØDELÆGGELSE.

AF

R. H. STAMM.

Uagtet det nu, da Kolonien vel maa betragtes som gaaet til Grunde, næppe kan siges at have større Betydning at faa opsporet den virkelige Aarsag dertil, ønskede jeg dog gerne at paapege, at det utvivlsomt ikke er forsvarligt, saaledes som V. Weibüll (Dansk ornith. Foren. Tidsskr. VI, 1912, S. 84) gør det, saa at sige at kaste hele Skylden derfor over paa Forstvæsenet. Dette har saaledes aldrig, i Modsætning til, hvad der findes anført, iværksat nogen Forfølgelse af Hejrerne; har der virkelig fundet nogen mere udstrakt Jagt Sted, maa denne være øvet, uden Forstvæsenets Vidende og Vilje, af Forstlever eller andre uvedkommende Personer. Det lykkedes da ogsaa, uden at denne Sag mødte ringeste Modstand fra Forstvæsenets Side, allerede i 1906 Udvalget for Naturfredning at faa paabudt fuldstændig Fredning af Fuglene. Kolonien fandtes i en Samling lave, bredkronede Ege, hvor jeg endnu i 1908 havde Lejlighed til at iagttage den. Ved et Besøg i Slutningen af April det følgende Aar viste alt sig imidlertid desværre helt forandret; der fandtes ganske vist en Del Reder, og disse saa, efter min kyn-dige Ledsagers Skøn, endog ud til at være byggede samme Foraar; paa en enkelt nær var de dog forladte, og samtidig gav friske Spor af Klatrejern i Træernes Bark umiskendelige Vidnesbyrd om, at Æggesamlere havde drevet deres Spil. Man kan, med Henblik herpaa, kun give Forstvæsenet Ret, naar dette udtaler, at det »formentlig er et lille Antal private og professionelle Æggesamlere, der særligt er Aarsag i Hejrens Udryddelse«.

De ganske faa Hejrer, som Skoven stadigt huser, yngler